

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമാസമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ അയോധ്യാകാണ്ഡേ

॥ ചതുഃപഞ്ചാശഃ സർഗഃ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

ശ്രീ രംഗരാമാനുജ മഹാദേശികൻ

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

|| ചതുഃപഞ്ചാശഃ സർഗഃ ||

ലക്ഷ്മണസീതാസഹിതസ്യ ശ്രീരാമസ്യ പ്രയാഗേ
ഗംഗായമുനാസംഗമസന്നിധൗ ഭരദ്വാജാശ്രമേ ഗമനം മൂനിനാ
തസ്യാതിഥ്യകരണം ചിത്രകൂട്യേവസ്ഥാതും തസ്മൈ സമ്മതിദാനം
ചിത്രകൂടസ്യ മഹത്തായാഃ ശോഭായാശ്ച വർണനം

തേ തു തസ്മിൻ മഹാവൃക്ഷേ
ഉഷിത്വാ രജനീം ശുഭാം |
വിമലേദ്യുദിതേ സൂര്യേ
തസ്മാദ് ദേശാത് പ്രതസ്ഥിരേ || 2.54.1 ||

യത്ര ഭാഗീരഥീം ഗംഗാം
യമുനാദിപ്രവർതതേ |
ജഗ്മുസ്തം ദേശമുദീശ്യ
വിഗാഹ്യ സുമഹദ് വനം || 2.54.2 ||

തേ ഭൂമിഭാഗാൻ വിവിധാൻ
ദേശാംശ്ചാപി മനോഹരാൻ |
അദ്യഷ്ടപൂർവാൻ പശ്യന്ത -
സ്തത്ര തത്ര യശസ്വിനഃ || 2.54.3 ||

യഥാ ക്ഷേമേണ സമ്പശ്യൻ
പുഷ്പിതാൻ വിവിധാൻ ദ്രുമാൻ |

നിർവൃത്തമാത്രേ ദിവസേ
രാമഃ സൗമിത്രിമബ്രവീത് || 2.54.4 ||

പ്രയാഗമഭിതഃ പശ്യ
സൗമിത്രേ യുദ്ധമുത്തമം |
അഗ്നേർഭഗവതഃ കേതും
മന്യേ സന്നിഹിതോ മൂനിഃ || 2.54.5 ||

നൂനം പ്രാപ്താഃ സു സംഭേദം
ഗംഗായമുനയോർവയം |
തഥാഹി ശ്രൂയതേ ശബ്ദോ
വാരിണോർവാരിഘർഷജഃ || 2.54.6 ||

ദാരൂണി പരിഭിന്നാനി
വനജൈരുപജീവിഭിഃ |
ഛിന്നാശ്വാപ്യാശ്രമേ ചൈതേ
ദ്യശ്യന്തേ വിവിധാ ഭൂമാഃ || 2.54.7 ||

ധൻവിനൗ തൗ സുഖം ഗത്യാ
ലംബമാനേ ദിവാകരേ |
ഗംഗായമുനയോഃ സന്ധൗ
പ്രാപതുർനിലയം മൂനേഃ || 2.54.8 ||

രാമസ്ത്യാശ്രമമാസാദ്യ
ത്രാസയൻ മൃഗപക്ഷിണഃ |
ഗത്യാ മുഹൂർതമധ്യാനം
ഭരദ്വാജമുപാഗമത് || 2.54.9 ||

തതസ്ത്യാശ്രമമാസാദ്യ
മൂനേർഭർശനകാക്ഷിണൗ |

സീതയാനുഗതൗ വീരൗ
ദൂരാദേവാവതസ്ഥതുഃ || 2.54.10 ||

സ പ്രവിശ്യ മഹാത്മാന -
മൃഷിം ശിഷ്യഗണൈർവൃതം |
സംശിതവ്രതമേകാഗ്രം
തപസാ ലബ്ധചക്ഷുഷം || 2.54.11 ||

ഹുതാഗ്നിഹോത്രം ദൃഷ്ട്വേവ
മഹാഭാഗഃ കൃതാഞ്ജലിഃ |
രാമഃ സൗമിത്രിണാ സാർധം
സീതയാ ചാഭ്യവാദയത് || 2.54.12 ||

ന്യവേദയത ചാത്മാനം
തസ്മൈ ലക്ഷ്മണപൂർവജഃ |
പുത്രൗ ദശരഥസ്യാവാം
ഭഗവൻ രാമലക്ഷ്മണൗ || 2.54.13 ||

ഭാർയാ മമേയം കൽയാണീ
വൈദേഹീ ജനകാത്മജാ |
മാം ചാനുയാതാ വിജനം
തപോവനമനിന്ദിതാ || 2.54.14 ||

പിത്രാ പ്രവാജ്യമാനം മാം
സൗമിത്രിരനുജഃ പ്രിയഃ |
അയമൻവഗമദ് ഭ്രാതാ
വനമേവ ധൃതവ്രതഃ || 2.54.15 ||

പിത്രാ നിയുക്താ ഭഗവൻ
പ്രവേക്ഷ്യാമസ്തുപോവനം |

ധർമമേവാചരിഷ്യാമ -

സ്ത്ര മൂലഫലാശനാഃ || 2.54.16 ||

തസ്യ തദ് വചനം ശ്രുത്യാ

രാജപുത്രസ്യ ധീമതഃ |

ഉപാനയത ധർമാത്മാ

ഗാമർഘ്യമുദകം തതഃ || 2.54.17 ||

നാനാവിധാനന്നരസാൻ

വന്യമൂലഫലാശ്രയാൻ |

തേഭ്യോ ദദൗ തപ്തപാ

വാസം ചൈവാഭ്യകൽപയത് || 2.54.18 ||

മൃഗപക്ഷിഭിരാസീനോ

മുനിഭിശ്ച സമന്തതഃ |

രാമമാഗതമഭ്യർച്യ

സ്യാഗതേനാഗതം മുനിഃ || 2.54.19 ||

പ്രതിഗൃഹ്യ തു താമർചാ -

മുപവിഷ്ടം സ രാഘവം |

ഭരദ്വാജോബ്രവീദ് വാക്യം

ധർമയുക്തമിദം തദാ || 2.54.20 ||

ചിരസ്യ ഖലു കാകുസ്ഥ

പശ്യാമ്യഹമുപാഗതം |

ശ്രുതം തവ മയാ ചൈവ

വിവാസനമകാരണം || 2.54.21 ||

അവകാശോ വിവിക്തോഽയം

മഹാനഭ്യോഃ സമാഗമേ |

പുൺയശ്ച രമണീയശ്ച
വസത്രിഹ ഭവാൻ സുഖം || 2.54.22 ||

ഏവമുക്തസ്തു വചനം
ഭരദ്വാജേന രാഘവഃ |
പ്രത്യുവാച ശുഭം വാക്യം
രാമഃ സർവഹിതേ രതഃ || 2.54.23 ||

ഭഗവന്നിത ആസന്നഃ
പൗരജാനപദോ ജനഃ |
സുദർശമിഹ മാം പ്രേക്ഷ്യ
മന്യേഹമിമമാശ്രമം || 2.54.24 ||

ആഗമിഷ്യതി വൈദേഹീം
മാം ചാപി പ്രേക്ഷകോ ജനഃ |
അനേന കാരണേനാഹ -
മിഹ വാസം ന രോചയേ || 2.54.25 ||

ഏകാന്തേ പശ്യ ഭഗവ -
ന്നാശ്രമസ്ഥാനമുത്തമം |
രമതേ യത്ര വൈദേഹീ
സുഖാർഹാ ജനകാത്മജാ || 2.54.26 ||

ഏതച്ഛൂത്യാ ശുഭം വാക്യം
ഭരദ്വാജോ മഹാമുനിഃ |
രാഘവസ്യ തു തദ് വാക്യ -
മർഥഗ്രാഹകമബ്രവീത് || 2.54.27 ||

ദശക്രാശ ഇതസ്താത
ഗിരിർയസ്മിൻ നിവത്യസി |

മഹർഷീസേവിതഃ പുൺയഃ
പർവതഃ ശുഭദർശനഃ || 2.54.28 ||

ഗോലാംഗുലാനുചരിതോ
വാനരർക്ഷനിഷേവിതഃ |
ചിത്രകൂട ഇതി ഖ്യാതോ
ഗന്ധമാദനസന്നിഭഃ || 2.54.29 ||

യാവതാ ചിത്രകൂടസ്യ
നരഃ ശൃംഗാൺയവേക്ഷതേ |
കൽയാണാനി സമാധത്തേ
ന പാപേ കുരുതേ മനഃ || 2.54.30 ||

ഋഷയസ്തുത്ര ബഹവോ
വിഹൃത്യ ശരദാം ശതം |
തപസാ ദിവമാരുഢാഃ
കപാലശിരസാ സഹ || 2.54.31 ||

പ്രവിവിക്തമഹം മന്യേ
തം വാസം ഭവതഃ സുഖം |
ഇഹ വാ വനവാസായ
വസ രാമ മയാ സഹ || 2.54.32 ||

സ രാമം സർവകാമൈസ്തം
ഭരദ്വാജഃ പ്രിയാതിഥിം |
സഭാർയം സഹ ച ഭ്രാത്രോ
പ്രതിജഗ്രാഹ ഹർഷയൻ || 2.54.33 ||

തസ്യ പ്രയാഗേ രാമസ്യ
തം മഹർഷീമുപേയുഷഃ |

പ്രപന്നാ രജനീ പുൺയാ
ചിത്രാഃ കഥയതഃ കമാഃ || 2.54.34 ||

സീതാത്യതീയഃ കാകുസ്ഥഃ
പരിശ്രാന്തഃ സുഖോചിതഃ |
ഭരദ്വാജാശ്രമേ രമ്യേ
താം രാത്രിമവസത് സുഖം || 2.54.35 ||

പ്രഭാതായാം തു ശർവർയാം
ഭരദ്വാജമുപാഗമത് |
ഉവാച നരശാർദൂലോ
മുനിം ജ്വലിതതേജസം || 2.54.36 ||

ശർവരീം ഭഗവന്നദ്യ
സത്യശീല തവാശ്രമേ |
ഉഷിതാഃ സ്നോഹ വസതി -
മനുജാനാതു നോ ഭവാൻ || 2.54.37 ||

രാത്ര്യാം തു തസ്യാം വൃഷ്ടായാം
ഭരദ്വാജോബ്രവീദിദം |
മധുമൂലഫലോപേതം
ചിത്രകൂടം വ്രജേതി ഹ || 2.54.38 ||

വാസമൗപയികം മന്യേ
തവ രാമ മഹാബല |
നാനാനഗഗണോപേതഃ
കിന്നരോരഗസേവിതഃ || 2.54.39 ||

മയൂരനാദാഭിരതോ
ഗജരാജനിഷേവിതഃ |

ഗദ്യതാം ഭവതാ ശൈല -
ശ്ചിത്രകൂടഃ സ വിശ്രൂതഃ || 2.54.40 ||

പുൺയശ്ച രമണീയശ്ച
ബഹുമൂലഫലായുതഃ |
തത്ര കുഞ്ജരയുമാനി
മൃഗയുമാനി ചൈവ ഹി || 2.54.41 ||

വിചരന്തി വനാന്തേഷു
താനി ഭക്ഷ്യസി രഘവ |
സരിത്പ്രസ്രവണപ്രസ്ഥാൻ
ഭരീകന്ദരനിർത്യാരാൻ |
ചരതഃ സീതയാ സാർധം
നന്ദിഷ്യതി മനസ്സവ || 2.54.42 ||

പ്രഹൃഷ്ടകോയഷ്ടിഭകോകിലസ്വനൈ -
ർവിനോദയന്തം ച സുഖം പരം ശിവം |
മൃഗൈശ്ച മന്തൈർബഹുഭിശ്ച കുഞ്ജരൈഃ
സുരമൃദാസാഭ്യ സമാവസാശ്രയം || 2.54.43 ||

|| ഇത്യാർഷേ ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ
അയോധ്യാകാണ്ഡേ ചതുഃപഞ്ചാശഃ സർഗഃ ||